

lig 1873—74, var der bevilget en meget stor Sum i det paagjældende Vieneb, idet der dels for selve Finantsaaret blev bevilget 1,300,000 Rb. og dels blev givet en Gjenbevilling fra det foregaaende Finantsaar af en lige saa stor Sum, altsaa i Alt 2,600,000 Rb. Man maatte altsaa vente, at der i dette Finantsaar maatte være lagt saa megen Kraft paa Arbejderne, at de bevilgede Penge kunde finde Anvendelse, men heller ikke dette har viist sig at være Tilfældet, thi der har i Finantsaaret 1873—74 ikke været anvendt mere end 1,940,000 Rb., altsaa en Mindreudgift af omtrent 600,000 Rb. Ved Siden deraf er det maasse af Interesse at lægge Mærke til, at der til Ribebanen blev bevilget 260,000 Rb., men at der ikke blev brugt mere end 42,000 Rb., og at der til Rimsfjordsbroen blev bevilget 100,000 Rb. men at der ikke er brugt en eneste Skilling dertil. Der er altsaa i de foregaaende Aars Udvikling Momenter nok til at forklare sig, hvorledes det er gaaet til, at vi nu staa lige over for et Resultat, som i høj Grad maa beklages. Nar for Nar har det været stillet i Udsigt, hvorledes Forsinkelsen paa disse Anlæg vilde komme frem. Jeg har allerede mindet om, at der i 1872—73 strax ved Kontraktens Afslutning blev givet Hensyn med Banestykket fra Varde til Ringkjøbing indtil Slutningen af 1874, men i Ministeriets Erklæring til Finantsudvalget i 1873—74 gaas der videre, idet der oplyses, at Sydbanen saa vel som Banen fra Ringkjøbing til Sølstebro ikke ventes færdig før sidst i nu afvigte Oktober Maaned, og at Varde—Esbjerg Banen ikke ventes færdig før Sommeren 1875. Efter at vi nu igjen ere komne et Aar længere frem i Tiden, viser det sig, at Sydbanen er saa vidt tilendebragt, at den er bleven befaret siden Oktober Maaned, medens Sølstebro—Ringkjøbing Linien er saa langt fra færdig, at der efter Sigende kun skal være Udsigt til, at man ved Nytaarstid kan befare Banen med et Godstog, og det er mig ikke bekendt, naar den kan ventes endelig færdig. Hvad sluttelig angaar det mellemiggende Stykke, Varde—Ringkjøbing Banen, ere Udsigterne til dens Fuldførelse saa fjerne, at den maasse endnu ikke lader sig bestemme. Angaaende Forsinkelsen ved Sydbanen oplyse Anmærkningerne til Finantsloven kun, at en Forsinkelse af 3 Maaneder har fundet Sted, men at Regjeringen ikke finder Anledning til at gjøre noget Ansvar gjældende imod vedkommende Entrepreneur. Herom vil der ganske vist være rig Anledning for den ærede Indenrigsminister til at give os nærmere Oplysninger. Jeg skal kun minde om, at det naturligvis paahviler Regjeringen at følge med Arbeidets Fremme Stykke for Stykke, medens det ikke i samme Grad kan paahvile Rigsdagen eller dette Thing paa den Maade at gjøre sig Rede for, hvorledes Banerne paa de enkelte Tidspunkter ere fremmede. Ganske vist indeholder

Kontrakten Bestemmelser, som sige, at til det og det Tidspunkt skal en saa stor Part af Arbeidet være fuldført, men dette Thing har jo intet Ansvar i Henseende til en Paatale i Tide heraf. Det er kun, naar vi komme til det Tidspunkt, da Fristerne vitterlig ere overfaldede, at vi maa være naturlig kaldede dertil. Vi have naturligvis ikke Noget med Entrepreneurerne som saadanne at gjøre; vi have kun at henholde os til Regjeringen med Hensyn til dette som med Hensyn til ethvert andet Spørgsmaal. Ganske vist modtog vi paa Entrepreneurernes Begne i Fjor en Fremstilling af Forholdene med Hensyn til dette Arbeidets Fremme og de Vanskeligheder, de havde havt at kæmpe mod. Derpaa skal jeg ikke væsentlig indlade mig; men skal kun gjøre opmærksom paa, at der i dette Promemoria finder en Misforstaaelse Sted, som mulig kan blive af Betydning for Sagen under de videre Forhandlinger. Underkriverne beraabe sig nemlig paa en § 53 i Kontrakten, som de synes at antage giver dem nogen Ret til at vente Udsættelse med de endelige Frister, naar der indtræffer overordentlige Omstændigheder, som Krig, Handelskriser, Naturbegivenheder osv., men dette er efter min Opfattelse en utvilsom Misforstaaelse. § 53 i denne Kontrakt siger nemlig, at i Tilfælde af Krig, større Handelskriser, usædvanlige Naturbegivenheder og deslige, forbeholder Regjeringen sig Ret til midlertidig at standse Arbejderne paa Ternbanerne, og derpaa gives der en Række Bestemmelser, blandt hvilke der da findes en, som siger, at dersom Entrepreneurerne af lignende Grunde skulde ønske Arbeidernes Ophør, vil Regjeringen efter Omstændighederne bevilge eller negte saadant. Der har imidlertid slet ikke været Tale om at standse disse Arbeidets Fremme, og altsaa kan denne Bestemmelse i Kontrakten paa ingen Maade finde Anvendelse paa de forhaandenværende Forhold. Regjeringen har i de Erklæring, som Finantsudvalget i de sidste Aar har modtaget, henvist til Veirliget som det, der skulde have forhindret disse Arbeidets Fremme; men jeg tør dog herom bemærke, at der her er to Ting, som maa kunne opveie hinanden, idet der nemlig i Erklæringen for 1872—73 siges, at Veirliget har været særdeles gunstigt for disse Arbeidets Fremme, medens der i Erklæringen Aaret efter ganske vist om Vinteren 1873—74 siges, at Veirliget har været særdeles ugunstigt. Nu vil jeg mene, at det vel kan antages, at en gunstig og en ugunstig Vinter er en Chance, hvorunder vi i det Hele taget leve i vort Klima, og at disse to Tilfælde derfor maa kunne opveie hinanden. Der bliver altsaa nu fra Forespørgsnes Side opkastet det Spørgsmaal, hvorledes Regjeringen vil stille sig lige over for Kontrahenterne med Hensyn til Misligholdelsen af Kontrakterne. Disse indeholde jo skarpe Mulktbestemmelser, og sættes disse i Kraft, ville de for Forsinkelsen paa Sydbanen, ialt 3 Maaneder, udgjøre et Beløb af